

**PAŽYMA DĖL SKUNDO
PRIEŠ VALSTYBINĖS ENERGETIKOS INSPEKCIJOS
PRIE ENERGETIKOS MINISTERIJOS KAUNO TERITORINĮ SKYRIŲ**

2012-02-02 Nr. 4D-2011/1-1372
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

Į Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių kreipėsi X (toliau – pareiškėjas) dėl Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos Kauno teritorinio skyriaus pareigūnų galimo biurokratizmo.

Pareiškėjas skunde nurodė, kad AB „Lietuvos dujos“ 2011-04-20 išdavė „Prisijungimo sąlygas“ dujinio šildymo katilo įrengimui jam nuosavybės teise priklausančiame bute. Pagal šias sąlygas UAB „Dujotiekis“ parengė supaprastintą projektą „Dujinio šildymo katilo įrengimas“. Buto šildymo įrenginių atjungimas nuo pastato bendrųjų inžinerinių tinklų bei naujos vietinio centrinio šildymo sistemos sumontavimas atliktas pagal „IVVP Aloyzas Petraitis“ parengtą techninį projektą. Atlikus visus projektuose numatytus montavimo, sistemos praplovimo, sistemos hidraulinio ir jos atskirų elementų išbandymo darbus (visi šie darbai patvirtinti atskirais aktais), 2011 m. gegužės mėnesį buvo žodžiu kreiptasi į Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos Kauno teritorinį skyrių (toliau – VEI Kauno teritorinis skyrius), prašant patikrinti atliktų darbų atitiktį projektams. Tačiau VEI Kauno teritorinis skyrius atsisakė atlikti patikrinimą, kol pareiškėjas nepateiks Kauno miesto savivaldybės leidimo atsijungti savo buto šilumos įrenginius nuo namo šildymo sistemų.

Pareiškėjas 2011-06-02 raštu pakartotinai kreipėsi į VEI Kauno teritorinį skyrių, prašydamas patikrinti atliktų darbų atitiktį projektams bei nurodydamas, kad iki 2011-07-01 galiojo Statybos įstatymo redakcija, pagal kurią jokių savivaldybės leidimų nereikėjo, tačiau 2011-06-27 iš VEI Kauno teritorinio skyriaus gavo atsakymą, kuriame buvo atsisakoma atlikti „<...> jiems priklausančius darbus iki tol, kol bus gautas Kauno miesto savivaldybės leidimas“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

Pareiškėjas prašo Seimo kontrolieriaus ištirti, ar VEI Kauno teritorinio skyriaus pareigūnų veikoje, jiems atsisakant patikrinti naujai įrengto dujinio šildymo katilo, atliktos šildymo prietaisų atjungimo nuo namo bendros šildymo sistemos ir naujai sumontuotos šildymo sistemos įvertinimą ir atitiktį projektiniams sprendiniams iki tol, kol pareiškėjas VEI Kauno teritoriniam skyriui pateiks Kauno miesto savivaldybės sprendimą dėl buto, ..., Kaune, atjungimo nuo namo bendros šildymo sistemos, nėra biurokratizmo.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

1. Seimo kontrolierius skundo tyrimo metu kreipėsi į Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos (toliau – VEI arba Inspekcija) viršininką Rimgaudą Špoką, prašydamas pateikti informaciją tam tikrais klausimais.

2. Inspekcija 2011-12-19 raštu Nr. (03) 2R-1381 „Dėl informacijos pateikimo“ pateikė Seimo kontrolieriui informaciją:

2.1. VEI Kauno teritorinis skyrius 2011-06-02 gavo pareiškėjo prašymą „<...> įvertinti pagal projektus atliktus darbus ir pateikti savo išvadas“. Išnagrinėjęs pareiškėjo prašymą ir atsižvelgęs į teisės aktų nuostatas, VEI Kauno teritorinis skyrius 2011-06-27 priėmė sprendimą Nr. 13.4-OV-194 „Dėl X, gyvenančio ..., Kaune, prašymo“ (toliau – Sprendimas).

2.2. VEI Kauno teritorinio skyriaus 2011-06-27 sprendime nurodyta, kokių veiksmų ir kokių eiliškumu turi imtis asmuo, siekiantis savo iniciatyva atsijungti nuo centralizuotos šildymo

sistemos. Sprendime VEI Kauno teritorinio skyriaus nurodė, kad atsijungimo nuo centralizuoto šildymo sistemos procedūra pradedama kreipiantis į savivaldybę, kuri, įvertinusi gautus dokumentus, tenkina asmens prašymą dėl atsijungimo arba motyvuotai atsisako tokį prašymą tenkinti. VEI Kauno teritorinis skyrius tokį sprendimą priėmė vadovaudamasis prašymo nagrinėjimo metu galiojančiu Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymu bei Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-10-25 įsakymu Nr. 1-297 „Dėl šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).

2.3. Taisyklėse buvo nurodyta, kad, tik atlikus šilumos vartojimo įrenginių atjungimo projektavimo, įrengimo ir kitus su atjungimu susijusius darbus, dėl techninės būklės patikrinimo akto-pažymos kreipiamasi į VEI. Taigi VEI Sprendimas yra pagrįstas ir atitinkantis teisės aktų reikalavimus. VEI nuomone, pareiškėjo argumentas dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymu neįtvirtintų pareigų atsijungiant nuo centralizuotos šildymo sistemos yra nereikšmingas, kadangi reikalavimas įgyvendinti atsijungimą nuo centralizuotos šildymo sistemos teisės aktų nustatyta tvarka yra numatytas šilumos ūkio teisinius santykius reglamentuojančiuose teisės aktuose.

2.4. Atsižvelgiant į pareiškėjo prašymo esmę, VEI Sprendimu informavo jį apie atsijungimo nuo centrinio šildymo procedūrą ir tvarką. Rengiant pareiškėjui atsakymą (Sprendimą), faktinių aplinkybių patikrinimas nebuvo tikslingas bei reikalingas. Pagal Taisykles, patikrinimas / apžiūra atliekamas prieš išduodant techninės būklės patikrinimo aktą-pažymą. Poreikio atlikti tokį patikrinimą iki to momento, kol pareiškėjas nebuvo įgyvendinęs teisės aktų reikalavimų dėl atsijungimo nuo centralizuoto šildymo sistemos pagal nustatytą procedūrą ir kol nesikreipė į savivaldybę, nebuvo.

3. Seimo kontrolieriaus 2011-11-25 rašte Nr. 4D-2011/1-1372/3D-3161 „Dėl informacijos pateikimo“, be kitų, buvo suformuluoti 6, 7, 8 klausimai:

„6) ar Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos pareigūnų kompetencijai priklauso atlikti naujai įrengto dujinio šildymo katilo, atliktos šildymo prietaisų atjungimo nuo namo bendros šildymo sistemos bei naujai sumontuotos šildymo sistemos įvertinimą ir atitiktį projektiniams sprendiniams, jei taip, dėl kokių priežasčių tai nebuvo atlikta nuvykus pas pareiškėją;

7) ar Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos pareigūnų kompetencijai priklauso reikalauti iš pareiškėjo pateikti savivaldybės sprendimą dėl atsijungimo, atvykus atlikti naujai įrengto dujinio šildymo katilo, atliktos šildymo prietaisų atjungimo nuo namo bendros šildymo sistemos bei naujai sumontuotos šildymo sistemos įvertinimą ir atitiktį projektiniams sprendiniams, jei taip, kokiame teisės akte tai nurodyta;

8) kokiame teisės akte nurodyta, kad nesant savivaldybės sprendimo dėl atsijungimo, Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos pareigūnai negali atlikti naujai įrengto dujinio šildymo katilo, atliktos šildymo prietaisų atjungimo nuo namo bendros šildymo sistemos bei naujai sumontuotos šildymo sistemos įvertinimo ir atitikties projektiniams sprendiniams“.

Inspekcijos 2011-12-19 rašte Nr. (03)2R-1381 „Dėl informacijos pateikimo“ Seimo kontrolieriui buvo atsakyta (eilės tvarka):

„6) Kaip buvo nurodyta aukščiau, Taisyklių 121 punktą numatė, kad *baigęs Taisyklių 117 punkte nurodytus darbus, vartotojas privalo gauti Inspekcijos (VEI) šilumos įrenginių techninės būklės patikrinimo aktą—pažymą bei teisės akte (Taisyklių I priedo 32 punktą) nustatyta tvarka gauti pastato šilumos Įrenginių jungčių su šilumos perdavimo tinklais išardymo, kito pasirinkto šilumnešio ar energijos rūšies tiekimo ir (ar) kitų įrenginių statybos užbaigimo aktą ir jų kopijas pateikti šilumos tiekėjui ir kito pasirinkto šilumnešio ar energijos rūšies tiekėjui*. Taigi Taisyklės aiškiai nurodė, kad tik atlikus šilumos vartojimo įrenginių atjungimo projektavimo, įrengimo ir kitus su atjungimu susijusius darbus, yra kreipiamasi į VEI dėl techninės būklės patikrinimo akto-pažymos. <...>.

7) Žr. 6 punktą.

8) Taisyklės įsakmiai nenumatė, kad, nesant savivaldybės leidimo, VEI negali išduoti techninės būklės patikrinimo akto-pažymos. Tačiau, kaip yra nurodyta aukščiau, Taisyklės aiškiai numatė atsijungimo procedūros atlikimo tvarką. Pagal Taisyklių 121 punktą, baiges Taisyklių 117 punkte nurodytus darbus, vartotojas privalo gauti VEI šilumos įrenginių techninės būklės patikrinimo akta-pažymą bei teisės akte (Taisyklių 1 priedo 32 punktą) nustatyta tvarka gauti pastato šilumos įrenginių jungčių su šilumos perdavimo tinklais išardymo, kito pasirinkto šilumnešio ar energijos rūšies tiekimo ir (ar) kitų įrenginių statybos užbaigimo akta ir jų kopijas pateikti šilumos tiekėjui ir kito pasirinkto šilumnešio ar energijos rūšies tiekėjui. Iš to darytina išvada, kad iki kreipimosi į VEI vartotojas privalo atlikti Taisyklių 117 punkte numatytus darbus, vienas iš jų – gauti iš savivaldybės specialiuosius architektūros reikalavimus.“

4. Pažymėtina, kad Seimo kontrolierius savo išvadas dėl VEI Kauno teritorinio skyriaus pareigūnų galimo biurokratizmo, nagrinėjant pareiškėjo 2011-06-02 prašymą, pateiks vadovaudamasis tuo metu galiojusiomis teisės aktų nuostatomis.

5. Energetikos įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje buvo numatyta, kad valstybinę energetikos kontrolę nustatyta tvarka atlieka Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos.

Pagal minėto įstatymo 2 straipsnio 1 bei 2 dalies nuostatas, energetika – energetikos veiklą apimanti ūkio dalis, o energetikos veikla – ekonominė veikla, kuri apima energijos išteklių ar energijos žvalgymą, gavybą, perdirbimą, gamybą, laikymą, transportavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą, prekybą, rinkodarą, energetikos objektų ir įrenginių eksploatavimą.

Minėto straipsnio 3 dalyje buvo nurodyta, kad Valstybinės energetikos inspekcijos nuostatus tvirtina Energetikos ministerija.

6. Inspekcijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2011-03-15 įsakymu Nr. 1-63 (toliau – Nuostatai), 2 punkte buvo nustatyta Inspekcijos veiklos paskirtis – vykdyti valstybinę energetikos kontrolę, neatsižvelgiant į nuosavybės valdymo formą, siekiant užtikrinti patikimą, efektyvią ir saugią energijos išteklių ir energijos gamybą, tiekimą ir vartojimą bei kontroliuoti valstybės ir rezervines energijos išteklių atsargas.

7. Energetikos įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje bei Nuostatų 10 ir 12 punktuose buvo išdėstytos Inspekcijos funkcijos ir teisės. Tarp šių funkcijų buvo ir šios: nustatyta tvarka kontroliuoja energetikos objektų, energetikos įrenginių techninę saugą, eksploatavimą, energijos ir energijos išteklių gamybos, perdavimo, paskirstymo, tiekimo patikimumą bei vartojimo efektyvumą; (Energetikos įstatymo 18 str. 4 d. 2 p.); kontroliuoja, kaip laikomasi specialiųjų reikalavimų įrengiant ir rekonstruojant energetikos įrenginius, taip pat energetikos įrenginių atitiktį ir atlieka jų techninės būklės patikrinimą užbaigus jų montavimo, paleidimo ir derinimo darbus; tikrina, ar energetikos statiniai ir energetikos įrenginiai atitinka teisės aktų reikalavimus; nustatyta tvarka tikrina, ar montuojami ir rekonstruojami energetikos įrenginiai atitinka projektus, ar tinkamai įvykdyti statinio projekto sprendimai, kurie lemia statinio atitiktį esminiams reikalavimams, ir teisės aktuose (normatyviniuose dokumentuose) nustatyti statinių saugos ir paskirties reikalavimai, bei duoda nurodymus pašalinti pastebėtus nukrypimus (Nuostatų 10.5;12.1;12.7 p.).

8. Energetikos įstatymo 6 straipsnio 3 bei 6 punktuose buvo numatyta, kad Energetikos ministerija: <...>; 3) rengia ir tvirtina teisės aktus, reglamentuojančius tiekimo saugumo, energetikos objektų ir įrenginių įrengimo, eksploatavimo, techninės saugos, efektyvaus naudojimo bei kitus techninius klausimus; <...>; 6) tvirtina energijos ir energijos išteklių perdavimo, skirstymo, tiekimo ir vartojimo taisykles.

9. Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių, patvirtintų energetikos ministro 2010-25 įsakymu Nr. 1-297,(toliau – Taisyklės), 121 punkte buvo nurodyta: baiges Taisyklių 117 punkte nurodytus darbus, vartotojas privalo gauti Inspekcijos šilumos įrenginių techninės būklės patikrinimo akta-pažymą bei teisės akte (Taisyklių 1 priedo 32 punktą) nustatyta tvarka gauti pastato šilumos įrenginių jungčių su šilumos perdavimo tinklais išardymo, kito pasirinkto šilumnešio ar energijos rūšies tiekimo ir (ar) kitų įrenginių statybos užbaigimo akta ir jų kopijas pateikti šilumos tiekėjui ir kito pasirinkto šilumnešio ar energijos rūšies tiekėjui.

Taisyklių 117 punkte numatyta, kad vartotojai arba jų vardu teisėtai veikiantis asmuo šilumos vartojimo įrenginių atjungimo projektavimo, įrengimo ir kitus su atjungimu susijusius darbus atlieka pagal teisės aktų (Taisyklių 1 priedo 26, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 37, 45 punktai) reikalavimus ir projektą savo lėšomis.

10. Pagal Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 32 punktą, šilumos įrenginys – techninių priemonių kompleksas, skirtas šilumai ir (ar) karštam vandeniui gaminti, transportuoti ar kaupti.

11. Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, teigtina, kad Inspekcijos veiklos paskirtis, funkcijos ir teisės susijusios išimtinai tik su energetikos kontrole (kontroliuoja kaip laikomasi specialiųjų reikalavimų įrengiant ir rekonstruojant energetikos įrenginius, kontroliuoja energetikos įrenginių atitiktį ir atlieka jų techninės būklės patikrinimą užbaigus jų montavimo, paleidimo ir derinimo darbus ir t. t.), todėl VEI Kauno teritorinio skyriaus atsakymas atlikti šilumos įrenginių techninės būklės patikrinimą, tai yra tai, kas priskirta jo funkcijoms, traktuotinas kaip biurokratizmas (Seimo kontrolierių įstatymo 2 str. 1 d.).

VEI Kauno teritorinis skyrius darbuotojai, gavę pareiškėjo 2011-06-02 prašymą, privalėjo atlikti šilumos įrenginių techninės būklės patikrinimą, nes tai daryti juos įpareigoja Nuostatai. Jeigu tikrinimo metu būtų nustatyta, kad šilumos įrenginių techninė būklė negali būti pripažinta tinkama dėl tam tikrų trūkumų, patikrinimo akte nurodyti konkrečius defektus bei rekomenduoti juos pašalinti ir informuoti apie tokio sprendimo apskundimo tvarką.

12. Pažymėtina, kad teisės aktais Inspekcija nebuvo įgaliota tikrinti, ar vartotojas įvykdė Taisyklių 108–113 punktų nuostatas.

Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punkte pasakyta, jog viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės principo, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, <...>.

13. Seimo kontrolierius taip pat pažymi, kad tiek pagal teisinį reglamentavimą, tiek pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką civilinėse bylose butų savininkams įtvirtinta teisė atjungti savo buto šildymo sistemą nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos, tačiau įgyvendindami šią teisę jie turi laikytis teisės aktų nustatytos atjungimo tvarkos.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos Kauno teritorinio skyriaus pareigūnų galimo biurokratizmo pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierius rekomenduoja:

Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos viršininkui Rimgaudui Špokui

atkreipti dėmesį į šioje pažymoje nurodytas aplinkybes ir siūlyti imtis priemonių, kad pagal X 2011-06-02 prašymą būtų atliktas šilumos įrenginių, esančių pareiškėjo bute, ..., Kaune, techninės būklės patikrinimas, nes tai, kaip jau buvo nurodyta šioje pažymoje, yra viena iš Inspekcijos funkcijų.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašyčiau Seimo kontrolierių informuoti iki 2012-03-19.

Seimo kontrolierius

Romas Valentukevičius

Vilija Burzdikienė, 8 706 65121